

2. 5. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vybrané aspekty vypořádání újmy způsobené obchodní korporaci porušením péče řádného hospodáře ve smyslu ust. § 53 odst. 3 zákona o obchodních korporacích

Možnost vypořádání újmy, jež vznikla obchodní korporaci v důsledku porušení péče řádného hospodáře ze strany povinné osoby, prostřednictvím smlouvy uzavřené mezi povinnou osobou a obchodní korporací, je kogentním způsobem upravena v ustanovení § 53 odst. 3 zákona č. [90/2012](#) Sb., o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“). Uvedené ustanovení umožňuje obchodní korporaci upravit vztahy mezi ní a členem jejího orgánu dohodou. Smlouva o vzájemném vypořádání je institutem čistě soukromoprávní povahy, nicméně i při jejím uzavírání a úvahách o jejím obsahu je nutno dodržovat jisté limity.

Vzhledem k tomu, že dané ustanovení nijak blíže nedefinuje, co může být obsahem smlouvy o vypořádání a neupravuje ani její účinky, vyskytují se v odborné literatuře při jeho výkladu odlišné názory.

Předně považujeme za vhodné uvést, že újmou, jež má být předmětem vypořádání dle ust. § 53 odst. 3 ZOK, se rozumí ve smyslu ust. § 3 odst. 2 ZOK jak újma na jmění (škoda), tak i újma nemajetková. Povinnou osobou je pak zejména člen voleného orgánu obchodní korporace, který je povinen při výkonu své funkce jednat s péčí řádného hospodáře. Péče řádného hospodáře je obecně vymezena v § 159 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „ObčZ“), z něhož plyne, že závazek vykonávat funkci člena voleného orgánu právnické osoby s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Co je obsahem povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře vymezil Nejvyšší soud například ve svém rozsudku ze dne 30. září 2019, sp. zn. 27 Cdo 90/2019.

Pro účely obchodních korporací je pak povinnost péče řádného hospodáře dále upravena v § 51 odst. 1 ZOK, dle něhož: *"Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou"*. Přístup k posuzování naplnění povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře ve vztahu k obchodním korporacím doplňuje i § 52 odst. 1 ZOK, který uvádí, že *"Při posouzení, zda člen voleného orgánu jednal s péčí řádného hospodáře, se vždy přihlédne k péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba, byla-li by v postavení člena obdobného orgánu obchodní korporace"*.

Při výkladu § 53 odst. 3 ZOK je nutno zohlednit jednak § 53 odst. 2 ZOK a dále též § 2898 ObčZ. Odborná literatura, jak je již uvedeno výše, není při výkladu daného ustanovení zcela jednotná. Lze říci, že shoda panuje v závěru, že odpovědnost člena orgánu a v zásadě ani náhradu újmy, která vznikla v důsledku porušení péče řádného hospodáře, není možné omezit ex ante, tedy ještě předtím, než jakékoliv porušení či újma vznikla. Dle § 53 odst. 2 ZOK totiž platí, že k právnímu jednání obchodní korporace, jímž by došlo k omezení odpovědnosti člena jejího voleného orgánu se nepřihlíží. Při posuzování limitů vypořádání mezi členem orgánu a obchodní korporací, se kloníme k tomu, že vypořádací smlouva zahrnuje vypořádání následné, tedy vypořádání újmy již vzniklé, kdežto

§ 53 odst. 2 řeší limitaci odpovědnosti člena orgánu za způsobenou újmu ještě před samotným vznikem újmy. Působnost § 53 odst. 2 tedy dopadá na odpovědnost za řádný výkon funkce člena voleného orgánu.

Jinak je tomu však u § 2898 ObčZ, které stejně jako § 53 odst. 3 ZOK řeší odpovědnost za újmu. Dle § 2898 *„Nepřihlíží se k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje povinnost k náhradě újmy způsobené člověku na jeho přirozených právech, anebo způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti; nepřihlíží se ani k ujednání, které předem vylučuje nebo omezuje právo slabší strany na náhradu jakékoli újmy. V těchto případech se práva na náhradu nelze ani platně vzdát.“*

V odborné literatuře panuje nejednotný názor na to, zda na vypořádání podle smlouvy ve smyslu § 53 odst. 3 ZOK dopadají omezení obsažená v § 2898 ObčZ, či nikoliv. Tedy zda § 53 odst. 3 ZOK umožňuje náhradu újmy určitým způsobem snížit, případně zcela prominout, nebo zda je pouze možné dle daného ustanovení upravit způsob úhrady újmy způsobené členem orgánu obchodní korporace.

K výkladu § 2898 ObčZ, resp. k uplatnění omezení v něm obsažených ve vztahu k vypořádací smlouvě dle § 53 odst. 3 ZOK například V. Pihera uvádí: *„Je zjevné, že toto ustanovení řeší otázku, jaká práva na náhradu újmy mohou být ujednáním předem (ex ante) vyloučena nebo omezena. Zatímco první věta dopadá na „ujednání“, tedy na vícestranná právní jednání, druhá věta toto pravidlo doplňuje tak, že toto omezení vztahuje i na jednostranná jednání typu „vzdání se“ práva. Toto ustanovení neomezuje možnost ujednat prominutí nebo jiné zapravení takového dluhu poté, co již újma vznikla, nebo se poté, co újma vznikla, práva na její náhradu vzdát.“*^[1]

Naproti tomu například B. Havel uvádí: *„Kdyby zákon chtěl normovat prominutí, musel by podle mého soudu regulovat jinak, protože nový občanský zákoník tuto otázku řeší jinde a výslovně - § 2898 NOBčZ předpokládá nemožnost vzdání se práva na náhradu škody mj. tehdy, byla-li způsobena úmyslně nebo z hrubé nedbalosti. Dovození, že podstatou péče řádného hospodáře zpravidla je, že její porušení je buď výsledkem úmyslu, nebo hrubé nedbalosti, tedy této náhrady škody (újmy) se platně vzdát nelze, a to ani dohodou.“*^[2]

Přikláníme se spíše k tomu, že omezení obsažená v § 2898 ObčZ jsou relevantní do doby, než nastane škodná událost a vznikne újma, kdežto smlouva o vypořádání dle § 53 odst. 3 ZOK se vztahuje k době po vzniku újmy, a proto není možné, aby byl obsah smlouvy o vypořádání jakkoliv omezen, resp. dotčen omezeními obsaženými v § 2898 ObčZ.

Shora uvedený názor, že není možné omezit obsah smlouvy o vypořádání, byl podpořen mimo jiné i v rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 8. 2022, sp. zn. 6 Cmo 264/2021, v němž soud připustil možnost vypořádání ve formě vzdání se práva na náhradu škody způsobené jí povinnou osobou, která jednala v rozporu s péčí řádného hospodáře.

Vrchní soud v Praze uvedl, že se ztotožňuje s argumentací J. Dědiče aj. Lasáka, která vychází ze zásad, na kterých spočívá soukromé právo, když tito uvádějí, že podle nich nejsou zakázána právní ujednání vylučující povinnost člena orgánu nahradit újmu ex post. Účelem § 53 odst. 2 ZOK je ochrana společnosti i jejích společníků před nekalým nebo lehkovážným jednáním; cílem je preventivní působení na členy volených orgánů, které je má vést k dodržování právních povinností pod hrozbou odpovědnosti, které se nemohou předem zbavit. Pokud však již újma vznikne, není podle jejich názoru nezbytné trvat na její náhradě za všech okolností. Z toho dovozují, že § 53 odst. 3 ZOK zakládá možnost společnosti dohodnout se s povinnou osobou na náhradě újmy; dohoda může mít formu dohody o narovnání, novaci, případně i vzdání se nároku.^[3]

I přes to, že se ustanovení § 2898 ObčZ pro limitaci povinnosti k náhradě újmy ex post dle našeho

názoru spíše neuplatní a vypořádací smlouva může tedy zahrnovat i ujednání směřující k prominutí dluhu (ať již plnému či částečnému), jisté „mantinely“ zde jsou, a to především v podobě institutu dobrých mravů a zákazu zneužití práva.

Zákon především podmiňuje účinnost vypořádací smlouvy souhlasem nejvyššího orgánu obchodní korporace přijatý alespoň dvoutřetinovou většinou hlasů všech společníků (viz § 53 odst. 3 ZOK), přičemž i člen statutárního orgánu, který v zastoupení obchodní korporace vypořádací smlouvu uzavře, je vázán povinností jednat s péčí řádného hospodáře.

Dle důvodové zprávy k původnímu návrhu zákona č. [33/2020](#) Sb., kterým došlo k novele zákona o obchodních korporacích a dalších souvisejících zákonů a v jejímž rámci mělo dojít též ke zpřesnění povahy vypořádací smlouvy, měl být souhlas nejvyššího orgánu ve smyslu § 53 odst. 3 vyžadován napříště pouze v závažnějších případech, kdy se uzavření vypořádací smlouvy může významněji dotknout práv společníků, tj. zpravidla v případě změny obsahu závazku, při níž dochází ke zrušení stávajícího závazku a jeho nahrazení novým (privativní novace), nebo k přistoupení nového závazku ke stávajícímu (kumulativní novace). V důvodové zprávě se dále uvádí, že typicky půjde o dohodu o změně předmětu plnění a v úvahu přichází také dohoda o narovnání, přičemž ostatní změny, které nejsou novací nebo narovnáním a modifikují pouze určité aspekty ze závazku vyplývajících práv a povinností (např. nepatrné změny týkající se místa, času a způsobu plnění – typicky dohoda o plnění ve splátkách), pod režim vypořádání dle § 53 odst. 3 ZOK nespádají. Ačkoliv se výše uvedené změny do finální verze zákona č. [33/2020](#) Sb. nepromítly, lze ze znění důvodové zprávy k původnímu znění dané novely usuzovat na to, že vypořádací smlouvou je možné původní závazek k náhradě újmy, změnit.

Závěr:

Závěrem nutno podotknout, že vypořádací smlouva také podléhá určitým vnitřním kontrolním mechanismům obchodní korporace, když základní nástroj ochrany menšinových společníků je možnost napadnout usnesení nejvyššího orgánu, které předmětnou vypořádací smlouvu schválilo. Usnesení nejvyššího orgánu, jímž byla schválena vypořádací smlouva, bude možné napadnout zejména v případech, kdy vzhledem ke všem okolnostem daného případu není vypořádací smlouva přiměřená poměrům a ve svém důsledku je spíše než vypořádáním pouhým zastřeným právním jednáním, jehož účelem je obcházení zákona či zjevné zneužití práva ve smyslu ustanovení § 8 ObčZ. Za popsanych okolností by pak bylo možné domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení nejvyššího orgánu pro rozpor s dobrými mravy, přičemž dle § 53 odst. 4 ZOK *„Prohlásí-li soud za neplatné usnesení nejvyššího orgánu obchodní korporace schvalující smlouvu o vypořádání újmy podle odst. 3, hledí se na ni jako na neplatnou...“*. Možnost společníků obchodní korporace domáhat se prohlášení neplatnosti usnesení nejvyššího orgánu schvalující smlouvu o vypořádání a v důsledku toho i možnosti dosáhnout zneplatnění schválené vypořádací smlouvy, je nástrojem, jež společníkům i společnosti samotné poskytuje určitou ochranu před zneužitím tohoto institutu.

Mgr. Michal Štrof,
advokát partner

Mgr. Žaneta Švecová,
advokát

PPS advokáti s.r.o.

Velké náměstí 135/19
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2
Fax: +420 495 512 838
e-mail: pps@ppsadvokati.cz

---

[1] Pihera, V. Znovu k absolutoriu. Obchodněprávní revue. 2013, č. 3

[2] Havel, B. O kogentnosti, vypořádání újmy a ručení vlivné osoby ve světle nového soukromého práva. Obchodněprávní revue. 2013, č. 1

[3] Lasák, J., Dědič, J., Pokorná, J., Čáp, Z. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)